

Čís. 4939.

Pojem »uzavřená osada« ve smyslu § 46 odst. 1 nař. čís. 81/1910 a § 12 čís. 5 vl. nař. čís. 107/1932.

K pojům »křižovatka« a »vláda nad rychlostí vozidla«.

Předpisy nař. čís. 81/1910 a čís. 107/1932 o maximální rychlosti nejsou normami trestními (částmi trestního zákona), nýbrž policejními předpisy, u nichž nemá místa předpis čl. IX uvoz. zák. k trest. zákonu.

(Rozh. ze dne 6. března 1934, Zm I 853/32.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Litoměřicích ze dne 27. září 1932, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem proti bezpečnosti života podle § 335 tr. zák.

Důvody:

Zmateční stížnost vytýká napadenému rozsudku zmatečnost podle čís. 4, 5, 9 a) a 10 § 281 tr. ř., nelze jí však přiznati oprávnění.

Napadený rozsudek spatřuje neopatrnost (nedbalost) stěžovatelovu ve třech složkách zjištěného děje, totiž v tom, že stěžovatel 1. jel rychlostí 30—40 km za hodinu; 2. jel, když se vyhýbal povozu proti němu jedoucímu, tak těsně vedle tohoto povozu, že byla mezi povozem a autem toliko vzdálenost necelého půlmetru; 3. že strhl auto při střetnutí se s cyklistou M-em přesněji asi, když uviděl cyklistu opačným směrem příjíždějícího, prudce doleva (a jel ještě asi 7 m dále).

Výrok, jímž zjištěna uvedená rychlost jízdy stěžovatelovy, je v rozsudku náležitě odůvodněn správnou a úplnou reprodukcí složek průvodní látky, které přiměly soud — přes citovaný tam odchylný posudek znalce — k tomuto zjištění, takže je lichou výtkou stížnosti, že soud vybudoval svůj úsudek o rychlosti jízdy stěžovatelovy na chabých dohadech, které prý zřejmě neodpovídají pojmu »důvody«, jaké má na zřeteli ustanovení § 281 čís. 5 tr. ř. Přílišnost a nepřipustnost a tím i neopatrnost zjištěné rychlosti jízdy stěžovatelovy odvozuje rozsudek jednak ze skutkových předpokladů, že místo souzené nehody jest v uzavřené osadě, že jen asi 19 kroků od místa nehody ústí do silnice, po které stěžovatel jel, odbočka — přesněji dlážděná silnička k továrně a k hutí tam se nacházejícím — a že stěžovatel nemohl viděti, co se děje (na silnici) za povozem, jenž jel proti němu a byl vysoko naložen bednami, jednak z ustanovení — ovšem výslovně neoznačeného — ministerského nařízení z 28. dubna 1910, čís. 81 ř. zák., že rychlost v uzavřených osadách nesmí býti nikdy větší 15 km za hodinu (§ 46 odst. 1), že nikdy rychleji nežli 6 km za hodinu nesmí býti ježděno na křižovatkách a kde vůbec silnice nemůže býti přehlédnuta (§ 46, odst. 2) a že jízdní rychlost je voliti za všech okolností tak, aby byl řidič pánem své rychlosti a by bezpečnost osob a majetku nebyla ohrožována, takže řidič má jízdní rychlost přiměřeně zmírniti a, třeba-li, také zůstatí státi, kdyby mohly býti jeho vozidlem způsobeny nehody nebo poruchy dopravy (§ 45).

Předpoklad, že místo souzené nehody jest v uzavřené osadě, je v rozsudku opřen a takto náležitě opodstatněn poukazem k výsledku místního ohledání, jež nebylo zapotřebí podrobně v rozsudku opakovati, protože ustanovení § 270 čís. 5 tr. ř. přikazuje stručnost odůvodnění a, i bez rozvláčné reprodukce obsahu dotčeného zápisu, nemůže býti pochybností o tom, co rozsudek bere v dotčeném směru za prokázáno. Nezáleží pak na tom, že v místě nehody nejsou, jak stížnost žádá pro pojem uzavřené osady, na obou stranách silnice souvislé řady domů nebo stavení; stačí, že podle výsledků místního ohledání jsou v místě nehody a v bezprostředním jeho okolí na obou stranách silnice — byť částečně ne přímo vedle ní, nýbrž poněkud v pozadí — obytné domy a jiné budovy dílem tvořící buď souvislou stavbu, dílem třeba osamocená, avšak jen nepatrně od sebe vzdálená stavení —, že v pouhých třech souvislých budovách tam stojících bydlí 80 rodin s okrouhle 400 členy, že tam je vedle slevárny, válcovny a továrny na punčochy sklárna, v níž pracuje asi 1000 osob střídajících se třikrát denně, a že konečně v dotčených domech mají prodejny řezník a konsumní spolek. Jestliť podle ustálené judikatury zrušovacího soudu (viz nálezy čís. 4079, 3203 sb. n. s. a jiné) pro pojem uzavřené osady rozhodným jen, zda je v místě činu (na rozdíl od jednoho nebo jednotlivého, o samotě stojícího stavení, činičího dojem samostatné jednotky čili samoty) skupina více budov tvořících společné osídlení, obec, osadu nebo její část, v jejímž obvodu vzniká čilejší ruch, jenž je podmíněn stykem obyvatelů jednotlivých budov, po případě jednotlivých místních skupin budov, frekvencí povozů, pěších, pobytem dětí a jenž odůvodňuje požadavek, aby se jízda po silnici děla se zvýšenou opatrností; nezáleží na tom, zda jsou budovy po obou či jen po jedné straně silnice, zda jsou přímo u silnice či poněkud dále, zda jsou těsně vedle sebe či oddělené sady, zahradou, silnicí, potokem atd. V podstatě stejně vykládá pojem uzavřené osady také stížností citovaný nálezh nejvyššího správního soudu z 11. května 1931, čís. 20.432/30, čís. 9258 sb. Boh., který žádá nikoliv souvislou řadu stavení, nýbrž jen větší počet obytných budov přiléhajících k sobě podle obvyklého způsobu stavebního, a nelze přece nepoznati, že v předměstích a továrních čtvrtích jsou mezery, přesněji nezastavené plochy mezi budovami zcela obvyklé, stejně jako ve čtvrtích vilových. Ostatně jest uvedené judikatuře nejvyššího soudu také přizpůsoben výklad, který dává dotčenému pojmu vládní nařízení čís. 107 sb. z. a n. z roku 1932 o jízdě motorovými vozidly v odst. čís. 5 § 12 v ten smysl, že uzavřenou osadou rozumí se skupina více budov tvořících společné osídlení (obec, osadu nebo její část), v jejímž obvodu vzniká čilejší ruch podmíněný stykem jejich obyvatelů. Proto není rozsudek právně mylný, pokládá-li na podkladě nahoře (v podstatě) citovaných poznatků, které si soud zjednal místním ohledáním, místo souzené nehody za část uzavřené osady. Co se tkne dalších skutkových předpokladů rozsudku nahoře uvedených, budiž ponecháno stranou, že křižovatky jsou v nařízení čís. 81/1910 uvedeny jako příklad nepřehledných úseků silnice a že není ani v rozsudku zjištěno, ani zápisem o místním ohledání nebo jiným výsledkem hlavního přeličení napovězeno, že stěžovatel, přibližuje se k místu nehody, neměl volný rozhled na odbočku opodál místa nehody v silnici ústící. Křižovatce je na roveň postaven kterýkoliv z jiné příčiny

nepřehledný úsek silnice, aniž jest a lze rozeznávati a aniž proto záleží na tom, zda nepřehlednost je trvalá, protože okolím dotčeného úseku podmíněná, či zda rozhledu v dotčený úsek silnice brání překážka přechodná, na příklad vozidlo jedoucí opačným směrem než vozidlo, které řídí osoba, o jejíž rozhled jde. Že tomu tak bylo u stěžovatele následkem setkání se s povozem Sch-ovým, je rozsudkem zjištěno a zdůrazněním okolnosti, že povoz Sch-ův byl vysoko (na 1½ m) bednami naložen, řádně odůvodněno. Vývody stížnosti, že tomu tak nebylo a že byla pro stěžovatele silnice, a to i v úseku bezprostředně za povozem Sch-ovým úplně volná a přehledná, jsou naprosto pochybeny, najmě když sama stížnost uplatňuje, že povozem Sch-ovým byl rozhled na silnici zatarasen cyklistovi M-ovi. Uvádí-li stížnost, že provedené řízení průvodní nezůstává žádných pochybností o správnosti jejích právě opakovaných tvrzení, musí tento zcela povšechný poukaz býti ponechán bez povšimnutí, jelikož nevyhovuje příkazu druhé věty § 285 tr. ř.

Že se za uvedených skutkových předpokladů rozsudku přičila zjištěná rychlost, protože byla vyšší 6 km, ba dokonce 15 km za hodinu, předpisům anebo zákazům min. nařízení č. 81/1910, nebere celkem stížnost v pochybnost a odpor. Podotýká-li, že stěžovatel byl pánem své rychlosti, budiž jí připomenuto, že min. nařízení míní vládou nad rychlostí vozidla — jak z dalších vět § 45 jasno — vládu nad pohybem vozidla čili možnost v případě potřeby ihned, t. j. ještě před překážkou, zastaviti. Uplatňuje-li dále, že rychlost 20 km, na jakou prý zmírnil stěžovatel svou rychlost, když se přibližoval povoz Sch-ův, zaručovala stěžovateli, by zůstal pánem své rychlosti, jsou vývody pochybeny, protože rozsudek zjišťuje — odmítaje dotčenou obhajobu stěžovatele — rychlost 30—40 km i pro dobu vyhýbání se obou vozidel a zjišťuje dále, že stěžovatel nezabránil srážce s cyklistou, ač podle své obhajoby ihned při spatření cyklisty zabrzdil. Připojené vývody, že požadavkem, aby řidič auta zmírnil skoro na nulu, t. j. na 6 km rychlost, jakmile uvidí jiné auto jedoucí proti němu byl na správné straně ulice, stala by se jízda automobily v moderním velkoměstě bezcennou a ilusorní, jsou bezpředmětny, neboť přehlízejí, že rozsudek požaduje v souzené trestní věci na stěžovateli zmírnění rychlosti jízdy na 6 km proto, že v souzeném případě bránil rozhledu stěžovatele za povoz Sch-ův vysoký náklad na povoz, tedy skutečnost zvláštní, u vozidel neobyčejná.

Proti tomu, že východiskem úvah o přílišnosti, nepřípustnosti a neopatrnosti zjištěné rychlosti jízdy stěžovatelovy byly učiněny předpisy min. nařízení č. 81 ř. z. 1910, namítá stížnost, že dotčené ustanovení tohoto nařízení pozbyla platnosti a účinnosti ještě před vynesením napačeného rozsudku, protože byla změněna a doplněna vládním nařízením ze dne 30. června 1932, č. 107 sb. z. a n., podle kterého je v uzavřených osadách přípustno jeti maximální rychlostí 35 km za hodinu (§ 12 odst. č. 1), a, které nezná obdobných zákazů větší rychlosti než (15 km a) 6 km za hodinu, jakými byla ustanovení § 46 min. nařízení č. 81/1910. Než nařízení právě citovaná nejsou a nebyla trestními normami čili částí trestního zákona; nevymezují skutkové podstaty trestných činů, o kterých jednati a rozhodnouti bylo by úkolem trestních soudů, nýbrž vymezují přestupky policejní a vyhrazují jen trestním soudům zákrok a příslušnost pro případ, že přestoupení předpisů na-

řízení splňuje skutkovou podstatu některého trestného činu vymezeného (všeobecným) zákonem trestním (§ 55 nař. čís. 81/1910) čili činu přísněji trestného (čl. III nař. 107/1932). Význam ustanovení citovaných předpisů s hlediska trestního zákona vyčerpává se v tom, že jednak ukládají majitelům a řidičům motorových vozidel povinnost k jednání určitých rázů a směrů, takže opomenutí přikázaného jednání může pak býti za ostatních předpokladů trestného činu soudem stíháno a trestáno, jednak zprostředkují majitelům a řidičům motorových vozidel poznání nebezpečného směru určitých jednání a opomenutí, takže je k nim přihlížeti při posouzení, zda pachatel, jemuž je se zodpovídati za ten který skutek s hlediska § 335 (431) tr. zák., mohl podle zvláště vyhlášených předpisů a podle svého zaměstnání, k němuž předpisy ty se vztahují, poznati, že dotčené jednání (opomenutí) může přivoditi nebo zvětšiti nebezpečí pro život, zdraví nebo tělesnou bezpečnost lidí. Proto nemá zásada projevená a povšechně stanovená článkem IX uv. zákona k trestnímu zákoníku, že nového trestního zákona pro pachatele příznivějšího jest použití též na trestné činy spáchané před účinností nového zákona, místa u policejních předpisů upravujících jízdu motorovými vozidly, jakými jsou i citovaná nařízení, a přes nastalou, třebaže zdánlivě nebo skutečně pro pachatele výhodnou změnu v dotčených předpisech jest výlučně podle předpisů platných v době souzeného skutku posuzovati, zda ta která složka skutku příčila se platnému předpisu nebo zákazu a zda z předpisu nebo zákazu mohl pachatel nebezpečný směr svého jednání neb opomenutí poznati. Důsledkem toho nepochybil nalézací soud, shledal-li neopatrnost (nedbalost) stěžovatele v tom, že jel rychlostí, která byla pro místo nehody a pro okolnosti tehdy dané zakázána policejními předpisy třebaž dodatečně změněnými a zrušenými, jejichž neznalostí se stěžovatel vůbec nehájil, a netřeba podrobněji dokazovati, že rychlost rozsudkem zjištěná nebyla by dovolena ani za účinnosti nového vládního nařízení čís. 107/1932, jež stanoví v odst. čís. 2 § 12, že přípustností rychlosti nejvýše do 35 km v uzavřených osadách nejsou dotčeny předpisy připouštějící za všech okolností jen takovou rychlost jízdy, by řidič měl vozidlo ve své moci a by bezpečnost osob a majetku nebyla ohrožována, a jež dále v odst. čís. 3 § 12 ukládá řidiči přiměřené zvolnění jízdy a v případech potřeby zastavení vozidla najmě na nepřehledných místech cest a kdykoliv je třeba zvýšené opatrnosti, by bezpečnost osob a majetku nebyla ohrožena; i pro dobu nebo pro úsek silnice, co se auto vyhýbá povozu, za nějž nemá řidič rozhledu pro zvláštní šířku nebo výšku povozu nebo jeho nákladu, bylo by proto také za účinnosti vlád. nař. čís. 107/1932 rychlost při spatření povozu zmírniti tak dalece, by byl řidič s to zastaviti auto ještě před překážkou, byť náhle z pozadí povozu se objevující.

Čís. 4940.

Výnosem úřadu ve smyslu prvního odstavce § 20 tisk. zák. není jen projev nařizovací moci úřední, týkající se celého obvodu působnosti dotčeného úřadu, nýbrž jest jím každý písemný projev úřadu vydaný v mezích jako oprávnění a působností, ať již něco nařizuje, upravuje,